

și de numeroase acțiuni organizate de uniunile de creație din țara noastră.

Cu aceeași ocazie, pe scenele teatrelor din Capitală și din țară au fost prezentate spectacole cu texte din dramaturgia rusă și sovietică. Concomitent, pe ecrane au rulat pelicule produse în studiourile cinematografice din Uniunea Sovietică. Reținem filmele semnate de Piotr Todorovski (**Amintirea unei mari iubiri**), Igor Dobroliubov (**Fedos și fiil săi**), Ernest Iasan (**Dublura intră în acțiune**), Serghei Astahov (**Viteza**), G. Iungvald Hilkevici (**Doi sub o umbrelă**), Nerses Oganessian (**Chela fericii**).

La Muzeul de artă al Republicii Socialiste România a fost deschisă o amplă expoziție de pictură contemporană sovietică, nuanțată din punct de vedere atât tematic cât și stilistic. Surprinzând momente din istoria U.R.S.S., începând de la evenimentele care au schimbat radical structurile sociale ale Rusiei, pinzele ex-

puse au prilejuit încăltoare întâlniri cu măiestria unor Petrov-Vodkin, G. K. Savițki, R. R. Moiseenko, D. P. Nalbandian, V. V. Rojdesvenski, C. F. Iuon, A. Samoilov, A. A. Plastov, O. Vukolov, A. V. Pantelev, O. P. Filatcev.

Concertul festiv de închidere a **Zilelor culturii sovietice**, desfășurat în prezența unor persoane oficiale române și sovietice, la Ateneul Român din Capitală, a fost susținut de orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române, dirijată de Valeri Gheorghiev; în spectacol au evoluat soliști vocali și instrumentiști de prestigiu ai Uniunii Sovietice, precum și Corul popular rusesc academic de stat „Piatnițki”.

Zilele culturii sovietice au reprezentat o etapă remarcabilă în dialogul cultural româno-sovietic, un moment strălucitor al evoluției artelor sovietice de azi pe scenele românești.

Mircea RAREȘ

Seri de balet sovietic

Seri de balet, seri festive, încărcate de acea excitantă, inconfundabilă „febră” a întâlnirilor-eveniment; cu spectatori emoționați, umplind pînă la refuz sălile, nerăbdători să redescopere — privindu-i, vrăjiți, pe dansatori — ființa despovertată de greoaie, obscure legi ale materiei, trupul ce zboară, trupul în stare de grație.

Idealul unui anumit tip de balerină de formație academică înseamnă lejeritate, desprindere de pămînt, reverie romantică, nocturnă, în largi „ronds de jambe en l'air”, „cabrioles”, „jetés en tournant”, dansul „de elevație” („ballonné”), stil menținut și cultivat cu mare grijă de școala de balet sovietică (mai ales cea leningrădeană). Istomina, frumoasa balerină rusă glorificată de Pușkin, cea care dansa precum „un fulg purtat de suflul lui Eol”, Maria Taglioni și cortegiul imaterialelor fee.

Dar mereu tînăr rămîne și celălalt chip al baletului academic tradițional; fața pămînteană, diurnă a romantismului coregrafic, gustul pentru pitoresc, senzualitatea și trăirile ardente transpuse în grafismul elegant și hiperstilizat al unor temei vivace, „tricotajul” pe poante („tacqueté”, cum i se spunea), pașii luți de „bourrée”, „petits jetés” și „jetés battus”. Fanny Elssler în „cachucha”, Carlotta Grisi, cea mult iubită de Théophile Gautier...

Interesant de observat efortul școlii sovietice de balet de a păstra puritatea stilului romantic, sub dubla sa ipostază, subtilitățile de concepție și execuție ale marilor înalțași; căci ea manifestă, se știe, un respect enorm pentru moștenirea academică, transmisă printr-un neîntrerupt și intransigent șir de pedagogi descinzînd în linie directă din iluștrii maștri de altădată, Didelot, Petipa, Gorski, Gerdt, Blasis, Cecchetti și mulți alții. Interesant de observat cum, grație acestor excepționali pedagogi, regăsim urmași ai misterioșilor aștri ai baletului romantic și post-romantic nu numai la Teatrele de balet din Moscova și Leningrad (cu impresiionanta lor tradiție de peste două sute de ani), dar și la cele din R. S. S. Ucraineană, Bieloruscă, Lituaniană, Armeană, Kirghiză ș.a.

Nadejda Pavlova, cap de afiș al spectacolului inaugural al serilor baletului sovietic, tînără stea de primă mărime, în plină ascensiune, entuziasmează publicul din lumea întreagă cu vivacitatea extremă a mișcării, dinamismul cuceritor. Posedă strălucirea celor „aleși”, acel „brio” caracteristic interpreților de mare tehnicitate, ce provoacă întotdeauna publicului aplauze la scenă deschisă. Foarte în elementul ei în **Grand pas de deux** din baletul **Don Quijote** (creat de Petipa, pe muzică de Mincus, la Bolșoi, în 1869), se-

**Nadejda Pavlova și Viaceslav
Gordeev**

**Aisilu Tokombaeva și Clolponbek
Bazarbaev**

**Iurii Grigorlev
Valentina Ganibalova**

**Vladimir Komkov in „Spartakus”
de A. Hacıaturian**

conclată de Viaceslav Gordeev, balerin de mare virtuozitate, de asemenea solist la Bolșoi. Adevărate „turnir”-uri ale grației, aceste baleturi ale lui Petipa, cu aura lor de fastuos divertisment, cu „pas de deux”-uri și variațiuni gândite pentru fiecare solist în parte, ca într-o competiție de uluitoare eleganță și bravură. Nadejda Pavlova, cu tutu-ul său roșu, și Gordeev, în costum colant cu vestă neagră de catifea, tineri, frumoși, triumfători în irezistibilul crescendo al unor amănunțite „manejuri” finale...

Doar vagile aluzii la o costumație spaniolă — mica broderie-epoletă din fir de aur prinsă pe umerii balerinelor și stilizatul piepten din păr — pot sugera, desigur în consens cu gustul epocii, atmosfera, culoarea locală a baletului **Paquita** (variante Petipa, Mincus), cu celebrul său **Grand pas**, în care au strălucit rînd pe rînd Anna Pavlova, Virginia Zucchi, Carlotta Zambelli, Preobrajenskaia, Karsavina, Smirnova... Cu întreg arsenalul său de dificultăți tehnice înfruntate, radios, de Nina Stoian, grațioasă ca o figurină de porțelan, și de Mihail Petuhov (soliști ai Teatrului Academic de Stat de Operă și Balet din Odessa), împreună cu un grup de balerine, excelente, de la același teatru. Și iarăși uluitoarele combinații de mișcări ale lui Petipa, cu intrări spectaculoase, variațiuni complicate, traversări în diagonală ale scenei în „piqué”-uri ce solictă glezne de oțel, cu rezezi galopuri și piruete, cu „prize” de mare efect.

Adevărată jerbă de pași scinteietori, momentul coregrafic **Oceanul și perlele**, dansat de excepționali balerini Sabirjan Ipparov, Nadejda Rogozina și Natalia Antonova (Odessa). O poveste cu o zeităte marină purtînd perucă argintie și, în loc de sceptru, o aripă de voal albăstrui, conducînd, suveran, jocul celor două „perle” săgalnice, sprintăre, înfășurate în voaluri transparente ocru-roz. O poveste pe muzică de Pugnî, credibilă în feeria ei grație performanței tehnice și acelei spirituale alăturări — atît de propriul autorului coregrafiei, Aleksandr Gorski, elev al lui Marius Petipa — între fizionomie graitoare, pași inventivi, agili și sărituri largi, spectaculoase.

Esmeralda, filă de balet romantic, inspirată, pe muzica lui Pugnî, de romanul lui Victor Hugo, „Notre Dame de Paris” (premieră absolută la Londra, în 1844, cu Carlotta Grisi în rolul principal), a continuat și continuă de atunci încoace să incite imaginația coregrafilor (autor al variantei prezentate, Vladimir Burmeister). **Adagio**, interpretat, cu dăruire și gingășie, de Valentina Sobțeva, secundată de Iurii Grigoriev (balerini al Teatrului muzical „Stanislavski și Nemirovici-Dancenko”) este o confesiune de iubire, pe sunete de vioară cu accente gitane, cu o Esmeralda

așa cum o vedea, în 1844, la premiera baletului, cronicarul ziarului „Times”, filntă „grațioasă, tandră și pasionată...”

Grand pas de quatre (muzica Pugnî, coregrafia J. Perrot, A. Dolin, premiera absolută, în coregrafia primă, a lui Perrot, la Londra, în 1845), cu parfumul său de epocă; rînd pe rînd, Natalia Antonova, Natalia Barișeva, Rozalia Lerman și Nadejda Rogozina (Odessa), reinvie, desprînse parcă dintr-o celebră litografie de Chalon, siluetele și pașii marilor balerine romantice Maria Taglioni, Carlotta Grisi, Lucile Grahn, Fanny Cerrito —, cu o mare finețe și știință a stilului epocii... Înduioșătoarele silfide ale veacului ce a trecut, cu grația lor, ușor prețioasă, cu zborul lor de libelulă, cu vaporosele lor jupe lungi de gaz, de un alb liliac...

Nu putea lipsi, desigur, din programul acestor seri de balet **Adagio** din actul II din **Lacul lebedelor** de Ceaikovski (coregrafia Lev Ivanov și Aleksandr Gorski), interpreți Natalia Barișeva și Iurii Grigoriev; un adagio celebru prin plastică de supramă elegantă elegiacă, desfășurat în arabescuri largi ce mîngie muzical aerul. Și am admirat încă o dată grupul, mereu prezent, al balerinelor din Odessa, aici metamorfozate în lebede, precizia și omogenitatea mișcării lor, suflul poetic ce le animă.

Dar baletul sovietic înseamnă și introducere, în canoanele academice, a unor elemente de dans autohton. Ca în **Adagio** din **Galaneh** (versiune coregrafică Vilen Galstian), desfășurat pe amplele, învăluitoarele undiri orchestrale ale muzicii lui Haciaturian. Elementele orientale în dansul Elenei Pavlidi, șerpuitoare în rochia ei lungă, verde, peste care cad, grele, cozile negre, în mișcarea de o elegantă împetuzitate, vîndînd o excelență școlară clasică, a lui Ovanes Divanlian (balerini ai Teatrului de Operă și Balet „A. Spendiarov” din Erevan).

Unele elemente de dans autohton apar și în scena din baletul **Ciolpon** (**Lucefărul de dimineață**), pe muzică de M. Rauhverger, coregrafia U. Sarbaghișev, mai ales în mișcarea brațelor; excelență, pregătirea clasică a balerinelor kirghizi Aislu Tokombaeva, stăpîină pe tehnică, grațioasă în scurta ei tunică roșu aprins, aglă ca o flăcăruiie jucăușă, și Ciolponbek Bazarbaev, cu săriturile lui spectaculoase, energice (Teatrul Academic de Stat de Operă și Balet „A. Maldibaev” al R.S.S. Kirghize).

Cu totul altă atmosferă în **Adagio** din baletul **Iurate și Kastitis**, cu sugestiile de plastică modernă (muzica I. Grudis, coregrafia V. Fedotov). Balerini, Leokadia Razmene — în tunică subțire, de voal verde — și Vitaudas Kudjma, puternic, cu trupul sculptural prins într-o rețea de

culoarea pielii, purtindu-și partenera ușor, ca pe o ofrandă delicată, fragilă, ne conving de povestea lor dansată pe inflexiuni sonore prelungi, acompaniată de confesia melancolică a oboiului (Teatrul Academic de Stat de Operă și Balet al R.S.S. Lituanene).

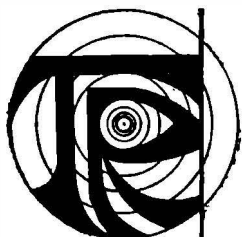
Și din nou altă atmosferă, în **Adagio** din **Legenda iubirii**, balet creat de celebrul coregraf Iurii Grigorovici pe un libret inspirat de opera omonimă a lui Nazim Hikmet, muzica Melikov; fiurul de tensiune puternică, pasională, transmis de Valentina Ganibalova și Igor Petrov (balerini ai Teatrului „Kirov”, Leningrad), plastica agitată, cu treceri de la poze statice la mișcări abrupte, deseori acrobatică, și încheștarea lor dramatică.

Adagio din baletele **Spartacus** și **Facerea lumii**, în viziunea coregrafică a lui Valentin Elizariiev (muzica Haciaturian; A. Petrov), cu pronunțatul lor caracter modern. Minunatul cuplu de balerini din Bielorusia, Natella Dadișkiliani, subțire,

unduoasă, cu mușchi prelungi, efilați, și Vladimir Komkov, trup superb, puternic, sculptural, impresionantă alăturare, unul lângă celălalt, de forță și grație, cu mișcările lor îndrăznețe, de o plastică neruoasă, ce solicită alți centri de echilibru decât cei, cartezieni, ai baletului pur clasic. Mereu alt chip al dansului. Celebrul dans ucrainian **Gopak**, în transcripția coregrafică a lui Rostislav Zaharov, pe muzică de Soloviov-Sedoi; Aleksandr Koreniok, tânăr solist al Teatrului de balet din Odessa, irumpind pe scenă, în bluză albă cusută cu fir de aur și pantaloni largi de mătase albastră, într-o cascadă de salturi vijelioase, mereu alte neverosimile salturi.

Și, în finalul serilor, din nou Nina Stoian, cu Sergel Blonski, cuceritori în **Ape de primăvară** (muzica Rahmaninov, coregrafia Asaf Messerer), un imn adus tinereții, jubilant, radios ca o zi de primăvară.

Tea PREDA

Despre... suflet

Piesa lui Octavian Sava **Fericirea noastră cea de toate zilele** ne propune un dialog „de suflet” — despre viață, despre felul în care ne-o construim fiecare dintr-un noi, despre bucurii și neazuri, despre mulțumirea și nemulțumirea născute din propriile opțiuni. Destinele eroilor ilustrează mentalități de viață diferite. demonstrația autorului susținând ideea împlinirii nu prin căutarea încrîncenată, egoistă a fericirii, a reușitei cu orice preț, ci prin acordul cu lumea, cu cei din jur, prin puterea și bucuria de a te dărui mereu. Idei generoase, adevăruri incontestabile, și totuși piesa nu convinge pe deplin, vinovată fiind o anume rigiditate în construcția personajelor, uscăciunea didacticistă a argumentării.

Irina Petrescu, Anca Neculce, Eugenia Maci, George Constantin, Mircea Albuлесcu, Mitică Popescu, Dan Condurache ș.a., sub conducerea regizorală a lui Dan Puican, realizează un spectacol clar, echilibrat, dar fără deosebite virtuozități artistice.

Tot despre suflet, despre arta de a fi fericit, de a trăi frumos, ne vorbește și

Martin Ștefan în **Văd ceea ce nu vezi**, în regia lui Helmuth Helsdorf, de la Radioteleviziunea din R.D.G., în colaborare cu Dan Puican. Cu ochi de moralist — dar fără asprimi moralizatoare —, dramaturgul cercetează „ticurile” vieții contemporane, grija exagerată pentru o înlesnire materială ce tinde să facă uitată nevoia vitală de echilibru sufletec. Nu sînt „buni” și „răi” cei care se înfruntă, ci sînt oameni obișnuiți, cu visuri și aspirații obișnuite, puși în situația de a-și cîntări aceste visuri și aceste aspirații și a le constata lipsa de anvergură.

Valeria Seciu, Mircea Albuлесcu și Mitică Popescu, interpreții rolurilor principale, își descifrează cu sensibilitate partiturile, drumul fiecărui erou către sine însuși, către propriul adevăr. Demn de relevat este limbajul artistic unitar, armonios, ce dă adîncime și substanță comunicării între personaje.

★

Surprinzător de mic este numărul premierelor difuzate de teatrul radiofonic în ultimele luni: de la două, chiar trei titluri săptămînal, așa cum erau obișnuiți fideli ascultători ai emisiunii, la două, chiar trei săptămîni fără nici un titlu nou. Am putea presupune — ca explicație a slăbirii ritmului — efortul unei selecții mai riguroase în alcătuirea repertoriului, dar, din păcate, programul difuzat infirmă supoziția. Ne rămîne doar să credem într-o vacanță prelungită, căreia îi va urma, totuși, reluarea efectivă a stagiunii.

Cristina DUMITRESCU